

HET NEGENDE GRAF

Proloog

14 JUNI 1998 – 8 NOVEMBER 1999

Hij zag vrijwel geen hand voor ogen, zo donker was het. Bovendien slingerde en hotste het gevangentransport zo hevig tijdens de rit over het ontoegankelijke terrein dat de letters die hij probeerde te vormen nauwelijks te lezen zouden zijn. Maar daar viel weinig aan te veranderen. Dit was zijn laatste kans om alles op papier te krijgen voordat de plas bloed onder hem te groot werd. Het verhaal over zijn verliefdheid, waardoor hij alles achter had gelaten en zich in het onbekende had gestort. Over hoe hij was neergeschoten, door zijn eigen mensen gevangen was genomen en nu een wisse dood tegemoet ging.

De pen bezat hij al sinds hij het Israëliëse militaire kamp bij de wegversperring in Huwara had verlaten en zich in de ongecontroleerde gedeelten van de Westbank had begeven. Het papier was afkomstig van een paar lege pagina's uit het dagboek dat hij in de rugzak van Tamir had gevonden. Daar had ook een gebruikte envelop in gezeten die hij binnenstebuiten had kunnen keren. Toen hij klaar was met de brief, vouwde hij de pagina's met zijn bloederige handen dubbel, stopte ze in de envelop en probeerde die zo goed en zo kwaad als het ging dicht te plakken.

Hij had geen postzegel en geen adres. Het enige wat hij had was een naam. Toch aarzelde hij geen seconde en wurmde de envelop door het smalle spleetje naar buiten en liet hem los. Als God het wilde zou de brief aankomen, bedacht hij, en hij gaf zich over aan zijn vermoeidheid.

De envelop raakte amper de grond of de harde wind kreeg er al vat

op en wierp hem steeds hoger de lucht in naar de zwarte, sterreloze hemel. Er was opnieuw onweer komen binnenrollen over de bergen Ebal en Gerizim boven Nablus, en de tijd tussen de bliksemschichten die in het donker opflitsten en het doffe gerommel werd steeds korter. Er hing regen in de lucht en het was een kwestie van seconden voor de bui zou losbarsten, de envelop tegen de grond zou slaan en de droge aarde zou veranderen in modderige klei. Maar er kwam geen regen en de bebloede envelop met de handgeschreven brief kon de tocht voortzetten, steeds hoger over de bergen en verder, de grens over naar Jordanië.

Saladin Hazaymeh lag op zijn uitgerolde matje en keek omhoog naar de lucht, waar het licht van de ochtendschemering een eerste aarzelende poging deed. De harde wind van het onweer van die nacht was eindelijk tot bedaren gekomen en het leek een stralende dag te kunnen worden. Het was alsof de zon had besloten de lucht voor Saladins zeventigste verjaardag te klaren. Maar daaraan lag Saladin Hazaymeh niet te denken. Hoewel zijn verjaardag de reden was voor zijn tiendaagse voettocht, was hij in gedachten met iets heel anders bezig.

Eerst had hij gemeend dat het een vliegtuig op duizenden meters hoogte was, maar hij was daarna van inzicht veranderd en had bedacht dat het een vogel met een beschadigde vleugel moest zijn. Maar nu wist hij helemaal niet meer wat er zo'n vijftig meter voor hem uit de lucht kwam dwarrelen en af en toe glinsterde in het licht van de zon.

Saladin Hazaymeh kwam overeind en merkte dat de rugpijn die hij 's ochtends altijd voelde helemaal verdwenen was. Hij rolde snel zijn matje op en stopte het in zijn rugzak. Er ging iets gebeuren. Iets van groot belang, en hij voelde dat hij enorm veel energie kreeg. Dat moest wel een teken van boven zijn. Een openbaring van de God in wie hij zolang hij zich kon herinneren had gelooft en die nu zei dat hij op de juiste weg was. De God wiens zoon hij op zijn zeventigste verjaardag wilde volgen, in wiens voetsporen hij wilde lopen, de hele weg van Jeruzalem tot aan het Meer van Galilea.

Hij had gisteren de heilige grot in Anjara bezocht. Het was zijn be-

doeling geweest daar de nacht door te brengen, net als Jezus had gedaan met zijn discipelen en de maagd Maria, maar de bewakers hadden hem in de gaten gekregen en hij had onder de blote hemel moeten slapen. Toch had alles blijkbaar een bedoeling, bedacht Saladin, en hij haastte zich met lichte tred over het ongelijke terrein naar de olijfboom, waar het teken van God tussen de takken was blijven vastzitten.

Toen hij daar aankwam zag hij dat het een envelop was.

Een envelop?

Hoe hij ook nadacht, hij kon geen enkele logische verklaring vinden voor de vraag waar die vandaan was gekomen en besloot uiteindelijk dat *de hemel* een afdoende antwoord moest zijn. En misschien klopte dat ook wel, omdat hij zijn innerlijke stem als een mantra hoorde herhalen hoe belangrijk het was dat hij voor die envelop zou zorgen – zoals het was bedacht. Dat juist dát en niets anders het enige nut was van zijn wandeling.

Na een aantal pogingen slaagde hij erin een steen tegen de briefomslag te gooien en kon hij hem opvangen voordat die de grond bereikte. De envelop was vies en zat vol gaatjes en zag eruit of hij – tegen alle verwachtingen in – de ondergang van de aarde had overleefd. Bovendien was hij zwaarder dan hij had verwacht.

Alle twijfel was nu als sneeuw voor de zon verdwenen: God had hem uitverkoren.

Dit was geen gewone envelop.

Hij bekeek hem aan beide kanten op zoek naar aanwijzingen, maar kon niets anders vinden dan een naam geschreven in een klein onregelmatig handschrift.

Aïsha Shahin

Saladin Hazaymeh ging op een steen zitten en sprak de naam moeizaam, klank voor klank uit, maar die zei hem niets. Na enig aarzelen haalde hij zijn mes tevoorschijn en sneed de envelop voorzichtig open. Zich er niet van bewust dat hij zijn adem inhield, trok hij de brief eruit en ontvouwde deze. De vellen stonden vol handgeschreven tekens die samen lange rijen woorden vormden. Het was He-

breeuws, dat begreep hij, maar hij kon nauwelijks Arabisch lezen, dus hoe zou hij dit dan kunnen begrijpen?

Was dat wat God probeerde te zeggen? Wilde Hij hem straffen omdat hij er nooit in was geslaagd te leren lezen? Of was de brief helemaal niet voor hem bedoeld? Was hij alleen een onbeduidende tussenpersoon wiens enige taak het was de brief verder te transporteren? Zonder daarin te slagen probeerde hij de teleurstelling van zich af te schudden, terwijl hij de brief weer opvouwde en in de envelop deed, en zijn wandeling in noordelijke richting naar Ajloun voortzette, waar hij hem met tegenzin in een brievenbus gooide.

Veel mensen zouden vast vinden dat Khaled Shawabkeh zich schandelijk en bijzonder immoreel gedroeg. Zelf had hij echter beslist geen slecht geweten toen hij de envelop wegstopte waarop een postzegel, afzender of volledig adres ontbrak. Brieven waarbij de afzender niet aan zijn verplichtingen voldeed behoorden aan hém toe. Dat was een praktijk die hij zonder uitzondering had toegepast in de drieënveertig jaar dat hij al bij de postsortering werkte.

Hij had thuis allemaal dozen, voor elk jaar één, vol verdwaalde brieven, en hij wist niets leukers dan er lukraak centje uit te vissen en kennis te nemen van de gedachten die eigenlijk voor iemand anders bedoeld waren. Deze envelop was echter zeer ongewoon. De kleur verried dat de reis ervan op zich al een avontuur moest zijn geweest. Bovendien had iemand hem al opengesneden, maar de volledige inhoud erin laten zitten.

Voor hem en voor niemand anders.

Exact achtennegentig minuten eerder dan normaal was Khaled Shawabkeh weer thuis. Hij deed de deur van binnenuit op slot. Om tijd te winnen had hij de thee 's middags overgeslagen, hoewel hij Harissa-koekjes bij zich had gehad, en had hij de hele weg van de bus naar huis op een holletje afgelegd. Hij was nu helemaal buiten adem en voelde het zweet door zijn veel te krappe polyester overhemd dringen.

Het avondeten moest wachten vond hij, en hij schonk een glas wijn in uit de fles die achter de boeken in de boekenkast verstopt stond, waarna hij in de fauteuil ging zitten, de oude staande lamp

aandeed, de envelop pakte en de brief aandachtig tevoorschijn pletterde.

‘Eindelijk,’ zei hij bij zichzelf, en hij rekte zich uit naar de wijn, gelukkig onwetend van het feit dat de gestolde bloedprop die jarenlang in zijn linkerbeen was opgebouwd op dat moment loskwam en met de bloedstroom helemaal tot aan zijn longen mee omhoogkwam.

Hoewel er meer dan een jaar verstreken was sinds Maria’s oom aan een longembolie was overleden, had ze nog geen voet in zijn huis gezet. Haar twee broers hadden zich verzet tegen het testament en alles gedaan om haar ertoe te dwingen afstand te doen van de erfenis. Zelfs haar eigen vader had haar ervan geprobeerd te overtuigen dat Khaled Shawabkeh al die jaren in eenzaamheid had geleefd en uiteindelijk zijn verstand verloren had, en dat vrouwen niet waren geschikt om eigendom te beheren en dat dat ook nooit het geval zou zijn.

Maar Maria had voet bij stuk gehouden en kon nu eindelijk de sleutel in het slot steken en de deur openmaken. Ze had door het hele gedoe het contact met haar beide broers en haar ouders verloren. Enfin, dat was dan maar zo. Nu zou ze het huis leeghalen en verkopen. Met dat geld zou ze ontslag kunnen nemen bij de kleermakerij, naar Amman kunnen verhuizen en zich bij *The Jordanian National Commission for Women* kunnen inzetten voor de rechten van vrouwen.

Het zou redelijkerwijs niet lukken. Er was eigenlijk niets wat erop wees dat de brief zijn ontvanger ooit zou bereiken. Er waren zoveel hindernissen dat de waarschijnlijkheid zo klein werd dat die vrijwel onmogelijk te berekenen was.

Toch was dat precies wat er gebeurde.

Een jaar, vier maanden en zestien dagen nadat de brief door een kiertje van het raam van het gevangentransport was geduwd en in de zwarte nacht door de wind was meegesleurd, vond Maria Shawabkeh hem, en slaagde ze er een paar uur later in de brief te koppelen aan de envelop met daarop alleen een naam. Een waar kunststuk.

Drie slapeloze nachten later, na kennis te hebben genomen van het afschuwelijke verhaal, speurde ze het internet af, frankeerde de envelop, schreef het volledige adres erop en gaf hem af bij het dichtstbijzijnde postkantoor. Zonder ook maar enig idee te hebben van de consequenties.

Aïsha Shahin
Selmedalsvägen 40^{vii}
129 37 Hägersten
Zweden

I

16-19 december 2009

Velen zullen ontsteld zijn over mijn daden. Sommigen zullen ze zien als wraak voor alle onrecht dat is begaan. Anderen als een onwaarschijnlijk spel om de draak te steken met het systeem en te laten zien hoe ver je kunt gaan. Maar de grote meerderheid zal het er roerend over eens zijn dat het daden zijn van een bijzonder ziek iemand.

Ze zullen allemaal ongelijk krijgen...

I

TWEE DAGEN EERDER

Sofie Leander zat in de wachtkamer van de afdeling Echografie van het Söderziekenhuis in een beduimd exemplaar van *Wij ouders* te bladeren, waar de ene spread na de andere goed uitziende, gelukkige vaders en moeders toonde. Ze wilde niets liever dan een van hen worden. Na alle niet-werkzame kuren met Pergotime was ze er echter aan gaan twijfelen of haar eicelproductie ooit op gang zou komen. Dit was haar absoluut laatste kans. Als zou blijken dat het medicijn ook deze keer geen enkel effect had gehad, had ze geen andere keus dan het opgeven.

Iets wat haar man al gedaan leek te hebben. De man die had beloofd aan haar zijde te staan zo gauw ze hem nodig had. Ze zette haar mobiele telefoon aan en las zijn berichtje opnieuw. **BEN VERHINDERD, GA HET HELAAS NIET REDDEN.** Alsof het om het kopen van een pak melk ging op weg van het werk naar huis. Er had zelfs geen ‘veel succes’ vanaf gekund.

Ze had gehoopt dat de verhuizing naar Zweden van drie jaar eerder een nieuw vonkje zou doen opvlammen. Zeker omdat hij er zelfs voor had gekozen háár achternaam aan te nemen. Dat had ze opgevat als een liefdesverklaring. Een bewijs dat ze met z'n tweeën waren, wat er ook gebeurde. Maar daar was ze nu niet meer zo zeker van en ze kon het gevoel niet van zich afzetten dat ze steeds verder uit elkaar gleden. Ze had geprobeerd het onderwerp ter sprake te brengen, maar hij had niet geweten waar ze het over had en haar hardnekkig

zijn liefde betuigd. Ze had het echter gezien in zijn blik. Of liever gezegd: in zijn ontwijkende blik.

De man die ooit haar leven had gered was nu opeens ‘verhinderd’ en keek amper nog haar kant op. Ze wilde hem bellen en hem met de rug tegen de muur zetten. Vragen of hij niet meer van haar hield. Of hij iemand anders had ontmoet. Maar ze durfde niet. Bovendien was ze ervan overtuigd dat hij toch niet op zou nemen. Dat deed hij bijna nooit als hij aan het werk was, en zeker nu niet, nu hij druk bezig was met zijn nieuwe project. Nee, haar enige kans was een positief bericht van de arts. Als ze dat maar kreeg, zou alles vast weer goed komen. Dan zou ze hem dat kind kunnen geven en zou hij inzien hoeveel hij eigenlijk van haar hield.

‘Sofie Leander,’ hoorde ze iemand roepen, en Sofie liep achter de verloskundige aan de gang door en werd naar een onderzoekkamer gebracht met een ziekenhuisbed en een groot apparaat dat op een computer leek. De jaloezieën voor de ramen waren omlaag.

‘Je kunt daar aan de haak je jas ophangen en als je daarna op bed gaat liggen komt de dokter zo bij je.’

Sofie knikte, hing haar lange jas op en begon haar laarzen uit te trekken terwijl de verloskundige de kamer verliet. Eenmaal op bed trok ze haar blouse omhoog en knoopte haar broek los, terwijl ze besloot hem toch te bellen en te vragen wat er zo belangrijk was dat hij niet met haar mee was. Ze kon echter weinig méér doen dan zich uitrekken naar haar handtas voor de deur opening en de arts binnenkwam.

‘Bent u Sofie Leander?’

Sofie knikte.

‘Goed, dan zullen we eens kijken... Als u om te beginnen op uw zij gaat liggen met uw rug naar mij toe.’

Sofie deed wat er werd gevraagd en kon horen dat de arts achter haar rug een of andere plastic verpakking openmaakte. Ze kon niet precies aangeven wat het was, maar er was iets met de hele situatie wat niet klopte.

‘Ik ben hier voor een onderzoek van mijn eierstokken.’

‘Zeker. We moeten alleen dit eerst even doen,’ zei de arts, die op de wervels langs haar ruggengraat begon te drukken.

Opeens voelde ze iets steken midden op haar rug.

‘Wacht even. Waar bent u mee bezig? Hebt u mij een injectie gegeven?’ Sofie draaide zich om en zag dat de arts iets wegstopte. ‘Ik eis dat u mij vertelt wat...’

‘Rustig maar. Dat was gewoon een routinekwestie. Zijn dit uw spullen?’ De arts wees op haar jas en laarzen, maar wachtte niet op antwoord en legde alles bij haar voeten. ‘We willen tenslotte niets vergeten. Dat zou een mooie boel worden.’

Het was niet de eerste keer dat Sofie een echoscopie van haar eierstokken liet maken, en dit was beslist geen routinekwestie. Ze had geen idee wat het wél was. Het enige wat ze wist, was dat ze niet meer mee wilde doen. Dat ze hier weg wilde. Weg van de arts en de onderzoeksruimte. Weg uit het hele ziekenhuis.

‘Ik geloof dat ik nu moet gaan,’ zei ze, en ze probeerde overeind te komen. ‘Ik wil weg, hoort u mij?’ Maar haar lichaam weigerde te gehoorzamen. ‘Wat is er aan de hand? Wat hebt u gedaan?’

De arts boog naar haar voorover, glimlachte en streek over haar wang. ‘Je zult het zo meteen wel begrijpen.’

Sofie probeerde te protesteren en zo hard te roepen als ze kon. Maar het beademingsmasker dat over haar gezicht werd getrokken onderdrukte al het geluid, en voordat ze het wist waren de remmen van het bed losgemaakt en werd ze de onderzoekkamer uit gereden en reden ze verder de gang door.

Als ze maar iets had kunnen vastgrijpen, wat dan ook, zich uit het bed had kunnen trekken en iedereen duidelijk had kunnen maken wat er gebeurde. Maar dat ging niet. Het enige wat ze kon was blijven liggen en naar het plafond staren, waar de tl-buizen elkaar opvolgden.

Meer gezichten. Overal zwangere vrouwen en vaders in spe. Verloskundigen en artsen. Allemaal zo dichtbij, maar toch zo ver weg. Deuren die opengingen. Een lift en stemmen van anderen die daar ook waren. De liftdeuren die achter haar dichtgingen. Of misschien open werden gedaan?

Daarna was ze weer alleen met de arts, die een melodietje floot dat tussen de harde muren weerkaatste. Dat was het enige wat ze kon horen. Dat en haar eigen ademhaling, die haar deed denken aan toen ze